

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Libora Daňhela a soudkyně JUDr. Heleny Novákové a JUDr. Jitky Levové ve věci

nezletilého:

[redacted], narozený dne [redacted]
bytem [redacted]
zastoupený opatrovníkem statutárním městem Brnem
Úřad [redacted] městské [redacted] části
[redacted]

dítěte rodičů:

matka [redacted], narozená dne [redacted]
bytem [redacted]
zastoupená advokátem Mgr. Vitem Palarčíkem
sídlem Milady Horákové 329/26, 602 00 Brno

otec [redacted], narozený dne [redacted]
bytem [redacted]

o snížení výživného, o úpravu styku a o změnu příjmení nezletilého, o odvolání matky proti rozsudku Městského soudu v Brně z 21.2.2018, č.j. 83 P 104/2016-140,

takto:

I. Rozsudek soudu I. stupně se v napadeném výroku III o návrhu na změnu příjmení a ve výroku IV o nákladech řízení **potvrzuje.**

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Soud I. stupně rozsudkem zamítl návrh otce na snížení výživného stanoveného ve výši 1.800 Kč měsíčně rozsudkem téhož soudu z 8.3.2016, č.j. 83 Nc 63/2015-50 (výrok I), neupravil styk otce s nezletilým [REDACTED] (výrok II), zamítl návrh matky na udělení souhlasu za otce ke změně příjmení nezletilého [REDACTED] na příjmení „[REDACTED]“ (výrok III) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok IV).
2. Proti rozsudku, a to do výroku III o zamítnutí návrhu matky na změnu příjmení nezletilého, podala odvolání matka. Navrhla zrušení tohoto rozhodnutí soudu I. stupně, případně jeho změnu tak, aby návrhu bylo vyhověno. V odvolání uvedla, že publikovaná výkladová judikatura vyšších soudů shledává důvodnost příjmení nezletilého dítěte tam, kde rodič, který s tím nesouhlasí, neplní své povinnosti vůči dítěti, nejeví o ně zájem a ztratil k němu zřejmě citový vztah a jestliže není v zájmu další výchovy dítěte, aby u něho byl udržován a prohlubován pocit sounáležitosti s tímto rodičem. Zjištění soudu I. stupně, že otec matce, které byl nezletilý [REDACTED] svěřen do výlučné péče, neplatí stanovené výživné 1.800 Kč měsíčně, že otec nereagoval na kontakty orgánu sociálněprávní ochrany dětí (dále „OSPOD“), že se synem se naposledy viděl v květnu 2015, že prarodiče nezletilého ze strany otce ho nikdy neviděli a nazývají ho „parchantem“, mají svědčit pro důvodnost matčina návrhu, byť nezletilý dle zprávy opatrovníka z 23.10.2017 se vyjádřil tak, že své příjmení měnit nechce a líbí se mu. Odůvodnění soudu I. stupně v napadeném rozsudku je podle matky příliš kusé a na hraně přezkoumatelnosti, přičemž soud I. stupně nepřihlédl ke všem matkou tvrzeným skutečnostem a neúplně zjistil skutkový stav ve prospěch změny příjmení nezletilého [REDACTED].
3. Opatrovník nezletilého [REDACTED] se k odvolání matky vyjádřil tak, že na rozdíl od sdělení v průběhu prvostupňového řízení se nyní nezletilý [REDACTED] chce jmenovat „[REDACTED]“, stejně jako matka, což v průběhu rozhovorů provedených opatrovníkem 2.5.2018 a 17.10.2018 uvedl pohotově, bez rozmýšlení, spontánně a několikrát. Proto opatrovník nezletilého [REDACTED] změnil svůj původní návrh a navrhl vyhovění návrhu matky na změnu příjmení nezletilého na „[REDACTED]“.
4. Otec se k odvolání matky písemně nevyjádřil. U druhého jednání odvolacího soudu (jehož se se zúčastnil po absenci u prvního jednání) vyjádřil se změnou příjmení nezletilého nesouhlas, který dosud nebyl vyjádřen v průběhu celého řízení, a navrhl, aby zamítavé rozhodnutí soudu I. stupně bylo potvrzeno.
5. Nejprve nutno uvést, že odvoláním matky není napaden rozsudek soudu I. stupně ve výrocích I a II o zamítnutí otcových návrhů na snížení výživného a úpravu styku otce s nezletilým [REDACTED], proto tato nenapadené rozhodnutí nabyla samostatně právní moci (§ 206 odst. 3 občanského soudního řádu - dále jen „o.s.ř.“) a odvolací soud se jimi nezabýval (§ 212 o.s.ř.).
6. Odvolací soud po zjištění, že odvolání je přípustné a včas podané osobou k němu oprávněnou (§ 202, § 204 odst. 1 a § 201 o.s.ř.), přezkoumal napadené rozhodnutí soudu I. stupně (§ 28 odst. 2 a 3 zákona o zvláštních řízeních soudních - dále jen „z.ř.s.“), doplnil dokazování v potřebném rozsahu (§ 28 odst. 1 z.ř.s.) a dospěl k závěru, že odvolání matky není důvodné.
7. Soud I. stupně vyšel pro zamítavé rozhodnutí především z toho zjištění, že nezletilý [REDACTED] dle vyjádření v pohovoru s opatrovníkem z 23.10.2017 své příjmení měnit nechce a nynější příjmení se mu líbí. Proto soud I. stupně neshledal podmínky k nahrazení souhlasu za otce se změnou příjmení požadovanou matkou ve smyslu § 877 odst. 1 občanského zákoníku (dále jen „o.z.“).
8. Toto rozhodnutí soudu I. stupně však především trpí absencí zjištění toho, zda otec s návrhem matky na změnu příjmení souhlasí či nikoli, neboť to je zákonnou podmínkou rozhodování soudu podle § 877 odst. 1 o.z., dle něhož nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která je pro dítě významná

zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhodne soud na návrh rodiče. Řízení u soudu I. stupně bylo zahájeno návrhy otce na snížení výživného a úpravu styku a při jejich projednávání podala matka návrh na udělení souhlasu ke změně příjmení nezletilého [REDAKCE]. Na jednání soudu I. stupně 23.8.2017, kde byl tento návrh učiněn, byla přítomna tehdejší zástupkyně otce, která se však k tomuto návrhu vůbec za otce nevyjádřila. Ani u dalšího jednání soudu I. stupně 1.11.2017 se zástupkyně otce k tomuto návrhu nevyjádřila, poté zastoupení otce skončilo a otec se fakticky žádného jednání soud I. stupně neúčastnil a se soudem nekomunikoval. Při absenci procesního stanoviska otce k tomuto návrhu matky bylo nezbytné zjistit, zda je neshoda mezi rodiči o této záležitosti, což ze zjištění soudu I. stupně vůbec nevyplynulo. Tento nedostatek byl napraven v odvolacím řízení, v němž se otec nakonec k (druhému) jednání odvolacího soudu dostavil a vyjádřil nesouhlas se změnou příjmení nezletilého na „[REDAKCE]“, z čehož teprve nyní vyplývá, že je neshoda mezi rodiči v této otázce a je dán zákonný důvod k tomu, aby soud o tomto návrhu matky ve smyslu dle shora uvedeného zákonného ustanovení rozhodl.

9. Odvolací soud doplnil dokazování soudu I. stupně aktuálními sděleními opatrovníka nezletilého [REDAKCE] obsaženými v jeho vyjádření k odvolání matky z 2.5.2018 a v jeho „aktuálním stanovisku“ z 30.10.2018. V prve uvedené zprávě opatrovník uvedl, že 2.5.2018 byl proveden další pohovor s nezletilým [REDAKCE], který na dotaz o podepisování ve škole odpověděl, že příjmení zatím nepíše a sám spontánně sdělil, že by se chtěl jmenovat „[REDAKCE]“ jako maminka, což zopakoval i na závěr pohovoru. V druhé zprávě opatrovník sdělil, že opětovně hovořil s nezletilým [REDAKCE] o samotě a nezletilý k dotazu na podepisování se ve škole sdělil, že se podepisuje „[REDAKCE]“ a jen někdy [REDAKCE]. Na otázku, jaké by chtěl mít příjmení, pohotově a bez zamyšlení odpověděl, že „[REDAKCE]“ a na dotazy k důvodům uvedl, že se chce jmenovat stejně jako „máma“, chce se jmenovat „podle mamky a babičky s dědou“, což zopakoval několikrát. Uvedl, že neví, proč má příjmení [REDAKCE] a se smíchem uvedl „budu užívat [REDAKCE]“. Nezletilý se během pohovoru vyjadřoval spontánně a působil pohodovým dojmem.
10. Odvolací soud doplnil dokazování i zprávou Základní školy a mateřské školy [REDAKCE], kterou nezletilý navštěvuje v rámci základní školní docházky. Na dotaz soudu o případných problémech s používáním dosavadního příjmení třídní učitelka nezletilého [REDAKCE] uvedla, že žádné problémy nepostřehla, že matka informovala učitelku o změně příjmení už na konci prvního ročníku a podle vyjádření nezletilého [REDAKCE] ten o chystané změně ví a nevyjádřil se, že by mu to vadilo a ani nezdůvodňoval změnu.
11. Odvolací soud po pečlivém posouzení všech významných skutečností dospěl k závěru, že nejsou dány tak zásadní skutečnosti, které by odůvodňovaly změnu příjmení nezletilého [REDAKCE], byť jeho stanovisko k ní je souhlasné. Z dokazování soudu I. stupně i z tvrzení matky vyplývá, že matka si po rozvodu manželství s otcem změnila své příjmení na rodné „[REDAKCE]“ a že žije se společně domácnosti s nezletilým [REDAKCE] a jeho polorodou sestrou, která sama má příjmení „[REDAKCE]“. Ze zjištění soudu I. stupně učiněných pro již pravomocná rozhodnutí o zamítnutí otcových návrhů na snížení výživného a úpravu styku vyplývá, že otec se s nezletilým od května 2015 neviděl, že předchozí pokusy matky o styk nezletilého s otcem po rozpadu manželství rodičů i za spolupráce OSPOD byly neúspěšné, že otec byl odsouzen pro neplnění vyživovací povinnosti k nezletilému [REDAKCE] a že plní vyživovací povinnost k němu nikoli ve stanovené částce 1.800 Kč měsíčně, ale v částkách výrazně nižších (podle matky jen asi 300 Kč měsíčně, a to nepravidelně). Pokud otec svůj přístup k nezletilému a ke kontaktu s ním odůvodňuje špatným vztahem mezi rodiči při rozpadu jejich manželství a svými zdravotními problémy, je tato jeho argumentace důvodná pouze zčásti, i když není nedůvodná zcela. Byť otec nenapadl rozhodnutí soudu I. stupně o snížení své vyživovací povinnosti, je ze zjištění soudu I. stupně v odůvodnění napadeného rozsudku zřejmé, že otec má poměrně výrazné zdravotní problémy, které mohou mít (být jen částečný) vliv na to, proč platí výživné v tak nedostatečné

míře. Stejně tak z těchto zjištění soudu I. stupně vyplývá, čím otec odůvodňuje, proč přestal usilovat o styk s nezletilým [REDAKCE]. Na jedné straně se otec nejméně zde podaným návrhem na úpravu styku a předtím podaným návrhem na předběžné opatření styku s nezletilým [REDAKCE] domáhal, tudíž nelze učinit závěr o úplné absenci jeho snah o kontakt s nezletilým, na druhé straně je to však snaha zcela nedostatečná, pokud po podání těchto návrhů otec se soudem osobně již nijak nekomunikoval a jeho zástupkyně, která tuto jeho věc v řízení hájila, mu vypověděla plnou moc právě pro absenci komunikace i s ní.

12. Matka sice v odvolání důvodně namítá, že pro změnu příjmení nezletilého dítěte je rozhodné, zda rodič, jehož příjmení dítě dosud nosí (zpravidla otec), plní k němu své povinnosti a zda je či není vztah sounáležitostí mezi nimi vážně narušen, ovšem nelze nezohlednit i to, že jméno a příjmení každé osoby, a to i u nezletilého dítěte, je jednou ze základních složek osobnosti člověka (§ 77 a § 78 o.z.) a jeho změna je významným zásahem do osobnostních práv jeho nositele. Kritéria pro změnu příjmení nezletilého dítěte užívaného od jeho narození tedy nejsou dána jen sounáležitostí s rodičem nosícím totéž příjmení (otcem), ale i tím, zda a z jakých důvodů je v zájmu nezletilého dítěte mu jeho dosavadní příjmení odejmout, neboť nejde en o příjmení jeho otce a prarodičů ze strany otce ale především o příjmení jeho vlastní, které bylo až dosud součástí a výrazem jeho osobnosti. K takové změně musí být dány důvody nejenom v tom, že sounáležitost s rodičem nosícím totéž příjmení je zásadně oslabena, ale i v tom, že užívání tohoto příjmení je v rozporu s objektivním zájmem nezletilého dítěte. Z provedeného dokazování sice vyplývá, že nezletilý [REDAKCE] si přeje změnit svoje příjmení na „[REDAKCE]“, aby se jmenoval stejně jako „maminka“ a prarodiče z její strany, avšak ani neví, proč nosí příjmení „[REDAKCE]“ a tato skutečnost mu zjevně nijak zásadně nevadí, vyjadřuje se o ní bez jakékoli frustrace a nepůsobí na něj nijak negativně.
13. Ke změně příjmení nezletilého dítěte po rozpadu manželství rodičů je důvod zpravidla za situace, kdy dojde k založení nové rodiny rodičem, u něhož zůstalo nezletilé dítě ve výlučné péči, pokud je dán předpoklad stability takové rodiny, jejíž všichni příslušníci mají společné shodné příjmení, od čehož se liší pouze příjmení dítěte, které ztratilo zcela vazby na druhého rodiče, který k němu neplní základní povinnosti. V takových případech může být v zájmu takového dítěte důvodné, aby do budoucna byly přerušeny prakticky veškeré vazby k tomuto druhému rodiči a naopak navázány vazby k nové rodině. V tomto případě si však matka po rozvodu s otcem pouze změnila svoje příjmení na původní rodné (korespondující s příjmením jejích rodičů a prarodičů nezletilého) a chce nezletilému umožnit mít stejné příjmení, ač polorodá sestra nezletilého má také „své“ jiné příjmení. Nejde tedy o situaci, že by nezletilý se svým dosavadním příjmením byl v současné rodinné situaci nějak výjimečný či izolovaný a že by užívání tohoto příjmení mělo na něj nějaký výrazně negativní vliv.
14. Pokud nezletilý nemá psychické zábrany v užívání svého příjmení ani z důvodu, že je shodné s příjmením otce, k němuž jsou jeho vazby skutečně vážně narušeny, ani z důvodu, že je shodné s příjmením prarodičů ze strany otce (kteří mají mít údajně k nezletilému negativní vztah, což otec popírá), nelze dospět k závěru o objektivním zájmu nezletilého na změnu příjmení na rodné příjmení jeho matky, neboť k tak zásadní změně tohoto osobnostního práva nezletilého dítěte musí být dány důvody, pro které by užívání jeho dosavadního příjmení bylo v rozporu s jeho objektivním zájmem.
15. Jinak řečeno, z hlediska práva otce, aby se nezletilý jmenoval stejně jako on, by jeho nesouhlas s matčíným návrhem důvodný nebyl, ale z hlediska práva nezletilého na jeho dosavadní příjmení užívaného od narození (bez ohledu na to, že jde o příjmení shodné s otcem) nejsou dány tak výjimečné a zásadní důvody, aby do tohoto jeho práva bylo zasaženo, neboť objektivně to v jeho zájmu není. Byť subjektivně si tuto změnu příjmení sám přeje, je nutné toto jeho stanovisko hodnotit s přihlédnutím ke stupni jeho duševního a rozumového vývoje, v němž není schopen docenit dosah případné změny svého rodného příjmení z důvodů nikoli zcela zásadních.

16. Z těchto důvodů odvolací soud rozsudek soudu I. stupně v napadeném výroku III o zamítnutí návrhu matky na změnu příjmení nezletilého [REDACTED] potvrdil jako věcně správný (§ 219 o.s.ř.).
17. Výrok IV rozsudku soudu I. stupně o nákladech řízení je předmětem odvolacího přezkumu v důsledku své závislosti na přezkoumávaném výroku III o věci samé. Řízení péče o nezletilé děti, které lze zahájit i bez návrhu, však nemá žádný z účastníků právo na náhradu jeho nákladů (§ 23 zákona o zvláštních řízeních soudních).
18. Stejně je odůvodněno rozhodnutí odvolacího soudu ve výroku II tohoto rozsudku o nákladech odvolacího řízení, na jejichž náhradu nemá také žádný z účastníků právo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **není** dovolání přípustné.

Brno 13.12.2018

JUDr. Libor Daňhel, v.r.
předseda senátu